

- [4.] de financiën van de gemeente en die van de diaconie;
- [5.] de vraag of mannelijke leden enige rechten bezaten en zo ja waaruit deze bestonden;
- [6.] de viering van de eredienst en de wijze van catechiseren;
- [7.] de belangstelling van de gemeenteleden voor de eredienst, etc.⁹

⁹ Not. ELS, 1820.

¹⁰ Not. ELS, 1820.

¹¹ Gemeentearchief Amsterdam, Particulier archief 214, Notulen van de Synodale Commissie van de Evangelisch-Lutherse Kerk (verder afgekort als: Not. SC), 8-9 mei 1827; *Stichting*, 32.

¹² Not. ELS, 1820.

¹³ *Overzicht* 1819-1843, 46, 55-56, 82-83, 91.

Uit de ingezonden antwoorden kreeg de synode al in 1820 een voorlopig overzicht betreffende de gang van zaken in de diverse gemeenten. Bovendien kreeg zij enig inzicht betreffende het aantal leden en doopleden. Leden waren degenen die na hun doop belijdenis hadden gedaan, doopleden zij die alleen maar waren gedoopt. Men berekende dat er zich in Nederland ± 46.000 lutheranen bevonden, onder wie ± 26.000 leden. Aangezien de leden en doopleden van de filiaal-gemeenten en de verstrooid wonende lutheranen niet waren meegeteld schatte men dat er honderden, 'zoo niet tienduizend' meer lutheranen in Nederland zouden zijn.¹⁰ Deze schatting was echter aan de optimistische kant. In een opgave uit 1827 kwam men namelijk niet boven de genoemde aantallen leden en doopleden uit. De grootste gemeente was Amsterdam, die iets minder dan de helft van het totaal aantal lutheranen telde. Er was zeker sprake van teruggang; in 1807 had men nog 55.000 leden en doopleden geteld.¹¹

De synodale commissie vervaardigde jaarlijks uit de van de kerkenraden ontvangen gegevens een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen die in het afgelopen jaar hadden plaatsgevonden, de zogenaamde 'Staat des Kerkgenootschaps'. Maar ondanks de verkregen informatie was de synode toch al direct van mening dat hierdoor niet voldoende inzicht werd verkregen inzake de werkelijke situatie van bepaalde gemeenten. Men beklagde zich over 'het gemis aan plaatselijke inspectie'.¹²

De synodale commissie beperkte zich overigens niet alleen maar tot het sturen van rondzendbrieven. Zo schreef zij bijvoorbeeld in 1823 verzoekschriften aan de koning, met de vraag om geld beschikbaar te stellen voor het aanstellen van predikanten, onder andere in Meppel en Leerdam. Ook stichtte de synode in 1826 een 'fonds tot onderstand der openbare eredienst enz.' (verder afgekort als: Fonds eredienst). Het gaf financiële ondersteuning aan kerkenraden die niet in staat waren hun verplichtingen inzake het normale verloop van de kerkdiensten na te komen. Het bood hulp aan zowel de gewone gemeenten als de filiaal-gemeenten. Het werd voornamelijk gefinancierd door een jaarlijkse collecte op Hervormingsdag in de niet-armlastige gemeenten en door jaarlijkse vrijwillige bijdragen van haar leden, die werden ingezameld door de kerkenraden.¹³